

Gods gezalfde koning en de heilige stad

Saul, de koning naar Israëls hart

Om een einde te maken aan de verdrukking door zijn vijanden wil Israël een koning. Daarom richten de oudsten zich tot de profeet Samuel (1 Sam. 8:5). Deze maakt echter bezwaar. Maar de oudsten antwoorden: "Toch moeten wij een koning hebben! Dan zijn wij gelijk aan alle andere volken. Onze koning zal rechter over ons zijn en voor ons uittrekken om onze oorlogen te voeren." (1 Sam. 8:19-20). Samuel is ontstemd over dit verzoek. God ook: "ze verwerpen niet u, maar Mij; Mij willen ze niet langer als koning. Wat ze u aandoen hebben ze altijd gedaan: vanaf de dag dat Ik hen uit Egypte geleid heb tot heden toe hebben ze Mij verlaten en andere goden gediend." (1 Sam. 8:7-8). Men zou daarom verwachten dat het verzoek van de oudsten niet wordt ingewilligd. Maar God geeft Samuel opdracht aan het verzoek te voldoen: "Ga in op hun verzoek en stel een koning over hen aan." (1 Sam. 8:22). Israël krijgt de koning die het begeert.

Samuel zalft nu de Benjaminit Saul tot koning met de woorden: "U heeft Jahwe gezalfd tot vorst over Zijn eigen volk. U zult heersen over het volk van Jahwe; u moet het verlossen uit de handen van zijn vijanden rondom." (1 Sam. 10:1). Vervolgens roept hij het volk op naar Mispa (1 Sam. 10:17). Daar wordt Saul door het lot als de uitverkoren koning aangewezen (1 Sam. 10:21). En wat voor een koning. Hij steekt met kop en schouders boven het volk uit (1 Sam. 10:23). Samuel is onder de indruk van Sauls rijzige gestalte: "Het zal u wel duidelijk zijn, wie Jahwe uitverkoren heeft. Onder het hele volk is er geen tweede zoals hij." (1 Sam. 10:24; vgl. 1 Sam. 16:7).

Sauls eerste daad als koning is het verlossen van de stad Jabes uit de handen van de Ammonieten (1 Sam. 11). Maar zijn voornaamste strijd zal gericht zijn tegen de Filistijnen. Het startsein voor de strijd tegen de Filistijnen is de vernietiging van de Filistijnse zuil te Gibeon door Sauls zoon Jonatan (1 Sam. 13:3; vgl. 1 Sam. 10:5). Het volk wordt opgeroepen Saul naar Gilgal te volgen (1 Sam. 13:4). Daar moet Saul eerst zeven dagen op Samuel wachten (1 Sam. 13:8a). Zo was dat afgesproken bij Sauls zalving. "U moet mij voorgaan naar Gilgal; ik kom daar bij u om brandoffers en slachtoffers op te dragen. Zeven dagen moet u wachten: dan kom ik bij u en laat ik u weten wat u moet doen", had Samuel gezegd (1 Sam. 10:8). Maar Saul kan niet langer wachten. Het leger loopt bij hem weg (1 Sam. 13:8b). Daarom draagt hij zelf de brandoffers op (1 Sam. 13:9). Samuël roept hem hiervoor ter verantwoording: "Wat hebt u gedaan?" (1 Sam. 13:11). Saul heeft Gods bevel niet opgevolgd en heeft zich daardoor een ontrouw vazal getoond. Samuel kondigt aan dat dit niet zonder gevolgen zal blijven: "U hebt dwaas gehandeld! U hebt het bevel niet opgevolgd dat Jahwe uw God u had gegeven! Anders zou Hij thans uw koningschap over Israel voor altijd bevestigen. Nu echter zal uw koningschap niet bestendig zijn. Jahwe heeft al iemand anders uitgezocht, een man naar zijn hart, en hem aangesteld tot vorst over Zijn volk, omdat u niet hebt onderhouden wat Jahwe u had bevolen." (1 Sam. 13:13-14).

Na de strijd tegen de Filistijnen krijgt Saul opdracht tegen de Amalekieten te strijden en hen met de ban te slaan (1 Sam. 15:3). Saul verslaat de Amalekieten, maar laat hun koning in leven en ook het beste deel van het vee (1 Sam. 15:9). Weer heeft Saul Gods bevel niet uitgevoerd. Daarom richt God het woord tot Samuel: "Ik heb spijt dat Ik Saul tot koning heb aangesteld, want hij heeft zich van Mij afgekeerd en Mijn bevelen niet uitgevoerd." (1 Sam. 15:11). Weer roept Samuel Saul ter verantwoording. Deze verdedigt zich door er op te wijzen dat het vee in leven is gelaten om ze als brand- en slachtoffers te offeren (1 Sam. 15:21). Maar Samuel antwoordt hem: "Zouden brand- en slachtoffers Jahwe even lief zijn als gehoorzaamheid aan Zijn woord? Neen, gehoorzamen is beter dan offeren, volgzzaamheid meer waard dan het vet van bokken. Weerspanning staat gelijk met de zonde van toverij, ongezeglijkheid met

afgodendienst. Omdat u het woord van Jahwe verworpen hebt, heeft Jahwe u verworpen en zult u geen koning meer zijn." (1 Sam. 15:22-23).

Het gaat nu bergafwaarts met Saul. Hij zinkt zelfs zo diep dat hij de priesters van Jahwe laat doden (1 Sam. 22). Tenslotte doodt hij zichzelf als Israël in de strijd tegen de Filistijnen de nederlaag lijdt (1 Sam. 31:4). Velen sneuvelen, de Israëlieten in de buurt van het slagveld vluchten uit hun steden en de Filistijnen gaan er wonen (1 Sam. 31:7). Dat is het eindresultaat van het koningschap van Saul, de koning naar Israëls hart.

David, de koning naar Gods hart

God heeft zich in plaats van Saul een andere koning uitgekozen (1 Sam. 13:14). In de koningswet (Deut. 17:14-20) zijn de eisen beschreven waaraan deze nieuwe koning moet voldoen. De koning naar Gods hart (1 Sam. 13:14) is nederig van hart en thuis in de wet van God. "Dan zal hij zich niet verheven achten boven zijn broeders en zal hij naar rechts noch links van de geboden afwijken; en dan zullen hijzelf en zijn zonen lange tijd koning blijven in Israël." (Deut. 17:20).

Nog tijdens het leven van Saul zalft Samuel David als de nieuwe koning over Israël (1 Sam. 16). Langzaam maar zeker wordt het Saul duidelijk dat David de nieuwe koning zal zijn. Daarom probeert Saul hem te doden, hoewel David zich altijd loyaal tegenover Saul heeft gedragen. David moet vluchten en zich verbergen in de woestijn van Juda (1 Sam. 22). Zo wordt David een vreemdeling in eigen land (Ps. 119:19). Hij verkeert nu in dezelfde positie als de aartsvaders. Hij heeft niets anders dan alleen Gods belofte: "Gij zult Mijn volk Israël weiden; gij zijt het die over Israël zult heersen." (2 Sam. 5:2).

Is deze periode voor David verloren tijd geweest? De Psalmen laten zien dat dat niet het geval is. Na de moord op de priesters te Nob voegt de priester Abjatar zich bij David (1 Sam. 22:20). Het is heel goed mogelijk dat Abjatar bij zijn vlucht niet alleen de efod (1 Sam. 23:6), maar ook de heilige boekrollen heeft meegenomen. In elk geval lezen we in Ps. 40 dat David gezegd heeft: "hier ben ik. Mij geldt wat in de boekrol vervat is: God, Uw wil te doen is mijn vreugde, Uw wet is binnenin mij gegrift." (Ps. 40:8-9). David heeft de koningswet van Deut. 17 gelezen en heeft daarin zichzelf herkend: "Mij geldt wat in de boekrol vervat is". Saul meende zijn gebrek aan gehoorzaamheid door het brengen van offers te kunnen compenseren (1 Sam. 15). Hij werd als koning verworpen. David heeft daarvan geleerd: "brand- en zondoffers zeggen U niets" (Ps. 40:7). Gehoorzaamheid, daar gaat het God om. Daarom heeft David de woorden van Gods wet in zijn hart gegrift. Hoe zal hij anders als koning tot zegen voor zijn volk kunnen zijn?

In Ps. 119 komt David er openlijk voor uit dat Gods wet zijn richtsnoer is. "Uw opdrachten wil ik bepeinen, op de paden acht slaan die Gij wijst. Uw verbondseisen - dààr ligt mijn vreugde; Uw woord zal ik nimmer verzaken." (Ps. 119:15-16). Dat geldt niet voor iedereen in Israël. "Dreigend striemt uw stem de verwatenden die huns weegs gaan, vèr van Uw geboden." (Ps. 119:21). Zij smaden David en spannen tegen hem samen. Zij verjagen hem uit het land en zeggen: "Ga maar andere goden dienen." (1 Sam. 26:19). Maar dat wil David niet: "Zweren machtigen ook tegen mij samen, Uw knecht blijft Uw verbondseisen nagaan." (Ps. 119:23). Daarom bidt hij: "Een vreemdeling ben ik in het land; houd mij Uw geboden niet verre." (Ps. 119:19). David klemt zich vast aan Gods belofte: "Wend mijn oog af van al wat geen zin heeft; geef, langs Uw weg, mij werkelijk leven. Doe Uw knecht Uw belofte gestand: worde zò Uw geduchtheid ervaren." (Ps. 119:37-38). "Uw geboden zoek ik te grijpen, Uw verbondseisen blijf ik bepeinen. Wees het woord tot Uw knecht dan indachtig: daarmee hebt Gij mij uitzicht geboden." (Ps. 119:48-49). Nee, het was geen verloren tijd voor David: "Mijn verdrukking werd mij tot zegen: Uw verbondseisen heb ik begrepen." (Ps. 119:71). Naar die verbondseisen wil David leven: "Mijn hart wil naar Uw uitspraken leven die het lief heeft gekregen - steeds meer." (Ps. 119:167). Daarom bidt hij: "Soms zwerf ik - een schaap dat verdwaald is. O, breng Gij Uw knecht dan terug: nimmer liet ik hen los - Uw geboden." (Ps. 119:176).

David heeft niet tevergeefs zijn hoop op Hij-is-actief gevestigd. God heeft Davids vijanden weggevaagd en David op de troon gezet (2 Sam. 5). Maar dat niet alleen. God had beloofd dat bij gehoorzaamheid aan Zijn geboden de koning en zijn zonen lange tijd koning over Israël zouden blijven (Deut. 17:20). Saul was ongehoorzaam en werd daarom verworpen (1 Sam. 15:23). Maar bij David ligt dat anders. Nooit zal God David en zijn nageslacht verwerpen: "Als hij (Davids nazaat) de verkeerde weg opgaat, zal Ik hem kastijden met slagen en striemen, even goed als andere mensen. Maar nooit zal Ik hem uit Mijn gunst verstoten, zoals Ik gedaan heb met Saul, die Ik verstoten heb om plaats te maken voor u. Zo zullen uw huis en uw koninklijke macht bestendig zijn voor altijd; uw troon staat vast voor eeuwig." (2 Sam. 7:14-16; vgl. Ps. 89).

Jeruzalem, de heilige stad

Als David koning geworden is over alle twaalf stammen, verovert hij de vesting Sion in Jeruzalem (2 Sam. 5:7). De berg Sion wordt nu de residentie van David (2 Sam. 5:9). Maar dat niet alleen. David laat ook de ark van Gods verbond naar de berg Sion overbrengen (2 Sam. 6). Op die dag zingen de levieten (1 Kron. 16:30-33; vgl. Ps. 93-99):

Vast staat de wereld en ze wankelt niet:

Laat de hemelen zich verheugen, de aarde juichen,

laat ze de volken verkondigen: Jahwe is Koning!

Laat bulderen de zee met al wat erin is,

laat jubelen het veld met al wat er leeft.

Laat ook de bomen in het woud zich verblijden om Jahwe,

want Hij komt om het land te regeren!

Jahwe is Koning en David is Zijn gezalfde, Zijn vazal. Daarom moet iedereen in het land zich aan David onderwerpen. Uit 2 Sam. 15-20 blijkt echter dat er van vooraanstaande zijde oppositie tegen David gevoerd wordt. De samenzwering van Absalom staat niet op zichzelf. Achter Absalom en Seba staan de groten van het land, die het met Davids reformatiepolitiek niet eens zijn. Maar achter David staat God Zelf, want: "heb Ik hem niet gezalfd tot Mijn koning op de Sion, Mijn heilige berg?" (Ps. 2:6). God heeft immers David tot Zijn vazalkoning aangesteld met de woorden: "gij zijt Mijn zoon, Ik riep heden u in het leven. Vraag het Mij slechts en Ik geef volkeren u tot een erfdeel, u tot een eigen bezit de aarde tot aan haar randen. Verbrijzelen moogt gij hen met ijzeren knots, hen als lemen kruiken vergruizelen." (Ps. 2:7-9). Elke tegenstand is daarom zinloos.

God noemt Sion "Mijn heilige berg" (Ps. 2:6). Maar een tempel is er in eerste instantie nog niet. Die mag Davids zoon Salomo bouwen (1 Kron. 22:10). De bouwplannen heeft David van God Zelf ontvangen (1 Kron. 28:19; vgl. Ex. 25-31). Na de bouw van de tempel spreekt God Salomo als volgt toe: "Ik heb deze tempel die gij gebouwd hebt geheiligd, opdat Mijn naam er voor altijd zal wonen; Mijn ogen en Mijn hart zullen er steeds verblijven. Wat u betreft: als gij met heel uw hart en oprecht uw schreden naar Mij richt, zoals uw vader David dat deed, en handelt overeenkomstig alles wat Ik u geboden heb, als gij Mijn wetten en voorschriften onderhoudt, zal Ik de troon van uw heerschappij over Israël voor altijd bestendigen, zoals Ik uw vader David beloofd heb toen Ik hem zei: Gij zult altijd een nakomeling hebben die zetelt op de troon van Israël. Maar als gij en uw zonen het wagen zich van Mij af te keren, als gij de geboden en wetten die Ik u voorgehouden heb niet onderhoudt, en andere goden gaat dienen en u voor hen neerbuigt, dan zal Ik de Israëlieten verjagen van de grond die Ik hun geschonken heb. Dan zal Ik de tempel die Ik aan Mijn naam heb toegewijd verwerpen; dan zal Israël een mikpunt van schimp en van spot worden bij alle volken, en zal deze tempel een puinhoop worden; elke voorbijganger zal huiveren en sissen." (1 Kon. 9:3-8).